

СТАНОВИЩЕ

от Цветанка Димчова Аврамова, доцент в СУ „Св. Климент Охридски“

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност *доцент*

на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование 2. Хуманитарни науки,

професионално направление 2.1. Филология (славянски езици – съвременен чешки език)

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 57 от 26.06.2020 г. и на интернет-страницата на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра Славистика към Филологическия факултет, като единствен кандидат участва гл. ас. д-р Гинка Александрова Бакърджиева от същата катедра. Със заповед № Р33-4138 от 25.08.2020 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури на конкурса.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Представеният от гл. ас. д-р Г. Бакърджиева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

За участие в конкурса са приложени общо 20 научни труда, от които 2 монографии и 18 статии и доклади в научни издания, както следва: 11 – в български и 7 в чужди. Справката за съответствие с националните минимални изисквания показва, че кандидатката е изпълнила изискванията за заемане на длъжността доцент.

Гинка Бакърджиева завършва специалност „Славянска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1989 г. с квалификации „Специалист по чешки език и литература“ и „Преподавател по български език и литература“. В годините на следването си е специализирала неколkokратно в Карловия университет в Прага (Лятна школа по славистика – 1987 г.; семестриално обучение през уч. 1988 г.), а също така в Масариковия университет, Бърно (Лятна школа по славистика – 1986 г.). През 2001 г. получава научната и образователна степен „доктор“ по 05.04.18. Славянски езици с дисертация на тема „Вариативност на диалогичния дискурс“. От 1993 г. понастоящем е главен асистент в катедрата по Славистика на Филологическия факултет при ПУ „Паисий Хилендарски“, където преподава чешки език (практически език и теоретични дисциплини), теория на превода (за слависти), културни реалии (за бохемисти), увод в ономастиката (за българисти и

слависти), български език – морфология, словообразуване, лексикология (теоретични курсове) и практически курс по български език.

Кандидатката е била хоноруван преводач на чешки и словашки филми към БНТ, хоноруван преподавател по български език за чуждестранни студенти в Медицинския университет в Пловдив, Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство, Пловдив, Техническият университет – София с филиал Пловдив; лектор по български език в университет „Адам Мицкевич“, Познан (2001 – 2002 г.), в Карловия университет, Прага (2010 – 2014 г.; 2019 – понастоящем). Владее чешки, словашки, руски, полски и английски език.

Г. Бакърджиева е изявен преводач на художествена литература от чешки на български език. За превод на художествена литература на два пъти – през 2009 г. за превода на „Вероника и кокосовият дядо“ на Павел Шрут, и през през 2019 г. за превода на „Чук за вещици“ на Вацлав Каплички – получава награда „Пловдив“. През 2016 г. е наградена със сребърен плакет на Философския факултет на Карловия университет в Прага за значим творчески и педагогически принос в развиването на чешко-българските отношения в областта на културата и художествения превод.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата и приноси

Гл. ас. д-р Г. Бакърджиева има пълна учебна натовареност в ПУ „Паисий Хилендарски“; преподава чешки език (практически курсове) различни нива; различни лекционни курсове по съвременен чешки език, съвременен български език и общославистични (Славянска ономастика, Теория на превода). Участвала е неколккратно в преподавателска мобилност по програмите „Еразъм“, СЕЕРУС, както и в рамките на академичния обмен съгласно Споразумение между МОМН на РБ и МОМФВ на РЧ. Научен ръководител е на 13 дипломни работи. Кандидатката е участвала в 3 научноизследователски проекта – два международни и един към Фонд „Научни изследвания“ към ПУ „Паисий Хилендарски“ (като ръководител на проекта).

Г. Бакърджиева е приложила 20 научни труда за участие в конкурса, от които, както бе посочено, 2 са монографии (едната на база защитена докторска дисертация) и 18 са статии и доклади в научни издания у нас и в чужбина (Чехия и Полша). Извън конкурса има още 42 публикувани статии от областта на литературознанието, текстовата лингвистика, прагматиката, интеркултурната комуникация и др. Съавтор е и на първия български мултимедиен учебник и на ръководството към него по български език за чужденци. Всичко това показва разностранните интереси и способности на кандидатката за научноизследователска работа в различни сфери на филологията.

Монографията „Вариативност на диалогичния дискурс“ (Пловдив: Летера 2019, 176 стр.), макар и основно преработена и актуализирана, е публикувана на базата на защитен дисертационен труд и затова няма да бъде коментирана в становището. Ще се спра поспециално на хабилитационния монографичен труд „Особености на проприалната номинация“ (Пловдив: Летера, 2020, 260 стр.).

Целта на монографията е да очертае особеностите на проприалната номинация, разбираана като процес и като резултат от езиковата дейност съгласно концепцията за функционалната ономазиология, като се опира предимно на трудовете на В. Матезиус, М. Докулил, Фр. Данеш, Фр. Чермак. Проследява се динамиката между апелативната и проприалната сфера в резултат на активно протичащите процеси *проприализация*, *трансонимизация* и *апелативизация* в три типа онимични обекти, разграничени по признаците лице, място, предмет: антропоними, топоними и хрематоними в българския и чешкия език.

Монографията се състои от две равностойни по обем глави. В първа глава се представят основните теоретични постановки, свързани с проблематиката на изследването. Обръща се внимание на различните трактовки на термина номинация, прави се преглед и систематизация на източниците и начините за номинация, изследва се спецификата на проприалната номинация от гледна точка на функционалната ономастика, коментират се класификациите на собствените имена по различни признаци, обръща се внимание на критериите за разграничаване на апелативите и проприите, дискутира се въпросът за проприалната семантика от гледна точка на логико-философските и лингвистичните концепции, като се приема комплексният подход – семантично-функционалното описание на проприите, предложено от В. Бланар. Авторката се спира и на различни граматични характеристики на собствените имена с оглед на категориите род, число, определеност.

Във втора глава се разглеждат резултатите от процесите на проприализация, трансонимизация и апелативизация в анализирани типове онимични обекти, но отделните процеси не са представени еднакво в двата езика. В съпоставителен план са изследвани апелативизацията, фразеологизмите, съдържащи проприален компонент, транслатологичните подходи и начини за предаване на проприалните единици от и на български и чешки език. Останалите аспекти на проприалната номинация са анализирани само върху материал от българския език, което създава впечатление за известна асиметрия. От друга страна, в края на втора глава се проследяват възможностите за приложение на ономастичната теория за използването на собствените имена в обучението по български език (като роден или чужд). Това придава на изследването не само научна, но и научно-приложна стойност.

Напълно съм съгласна с формулираните в заключението на монографията изводи, които биха могли да се приемат за основни приноси на работата (стр. 224 – 228).

3. Критични забележки и препоръки

Имам една терминологична забележка – тъй като се говори за номинация, би трябвало съответните процеси и техники да се означават като *номинационни*, а не *номинативни*, както е прието и в други българистични изследвания вероятно под влиянието на руския език. Желателно би било на места да се прецизират някои твърдения, отнасящи се до словообразуването при проприите, напр. да се уточни, че женските фамилни имена (вж. стр. 68) не възникват чрез суфиксация, а с помощта на парадигматичен формант – флексия (ако се опираме на полската дериватологична терминология), или т. нар. конверсия в широк смисъл (ако използваме наложилото се становище в чешката дериватология).

Тези дребни забележки в никакъв случай не омаловажават направения анализ и изводите от него по отношение на взаимните връзки между форма, семантика, граматични категории и функции на проприалните единици.

Отделни страни на проприалната проблематика се разглеждат в някои от представените статии. За участие в конкурса са приложени и 7 публикации, несвързани с темата на дисертацията и на хабилитационния труд, от областта на лингводидактиката и транслатологията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от Гинка Александрова Бакърджиева, **отговарят на всички изисквания** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Количеството и качеството на научните трудове, представени за рецензиране, оригиналните научни и научно-приложни приноси, които те съдържат, ми дават основания убедено да дам своята **положителна оценка и да препоръчам** на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Филологическия Факултет за избор на Гинка Александрова Бакърджиева на академичната длъжност **доцент** в ПУ „П. Хилендарски“ по професионално направление 2.1. Филология (славянски езици – съвременен чешки език).

31.10.2020 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Цветанка Аврамова